

**TARCZA
EDUKACYJNA**

Rozliczenie dofinansowania z tarcz pomocowych

Kontrole i spory
z Polskim Funduszem Rozwoju.
Perspektywa dla przedsiębiorców

Jakub Jankowiak
radca prawny

FILIPIAKBABICZ.
EXPERT HOUSE

Czas rozliczeń Tarczy Finansowej PFR 1.0

Upłynął rok od startu programu Tarczy Finansowej PFR 1.0, wobec czego przedsiębiorcy są zobowiązani do rozliczenia otrzymanych subwencji finansowych. Niektórzy przedsiębiorcy są wzywani do zwrotu otrzymanych środków w całości, niektórzy do części większej niż zakładali, a niektórzy wciąż nie mogą uzyskać pomocy w kwocie, która – jak uważają – była im należna na gruncie dokumentacji programowej. Sytuacji towarzyszy wiele emocji, bo dla wielu mowa o przysłowiowym „być albo nie być”. Wskutek zwrotu pomocy zagrożony jest interes nie tylko samych przedsiębiorców, ale też ich pracowników oraz wierzycieli, a w gruncie rzeczy wszystkich interesariuszy łącznie z konsumentami.

Pojawia się wątpliwość, czy przedsiębiorcy powinni ponosić negatywne konsekwencje wynikające z nie zawsze właściwej interpretacji reguł szybko organizowanego programu pomocy? Przeprowadzenie procedury zwrotu pomocy publicznej nie powinno przecież zaprzepaszczać korzyści ekonomicznych osiągniętych wskutek jej udzielenia. Czasami komunikowane jest poczucie niesprawiedliwości. Przykładem jest sytuacja przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową, których PFR wezwał do zwrotu całej subwencji finansowej w wyjątkowo krótkim terminie trzech dni roboczych i w oparciu o treść komunikatu nieistniejącego jeszcze w dniu zawarcia przez nich umowy subwencji finansowej (dotyczącego kluczowego zagadnienia określania obrotów gospodarczych warunkujących wysokość subwencji finansowej). Następnie PFR uniemożliwił tym przedsiębiorcom złożenie oświadczenia o rozliczeniu dofinansowania, zamykając im drogę do tzw. postępowania wyjaśniającego, w ramach którego przedsiębiorcy mogliby kwestionować przesłanki stojące za wezwaniem do zwrotu subwencji finansowej.

Rozwiązanie powstałych w ten sposób problemów nie jest łatwe. Z mojego doświadczenia wynika, że próba pozasądowego rozstrzygnięcia sporu między przedsiębiorcą a PFR często nie daje oczekiwanych rezultatów.

Przedsiębiorcy mają nadzieję, że PFR wyciągnie do nich pomocną dłoń, nawet jeśli popełnili błędy na etapie ubiegania się o finansowanie programowe; jednak PFR odwraca głowę. W końcu przedsiębiorca i PFR są równorzędnymi stronami umowy subwencji finansowej. Relacja, jaka ich łączy, ma swój określony kształt - nadany wprawdzie przez PFR, ale przy udziale oświadczeń złożonych przez przedsiębiorcę (co do danych finansowych, jego statusu wielkości przedsiębiorcy itp.). Ustalenia wiążą równo obie strony. Wobec tego przedsiębiorca, chcąc skutecznie zaważczyć o swój interes musi wejść na drogę sądową. Szczególnie wpływa na to okoliczność, że mowa o skomplikowanej i niejednoznacznej dokumentacji programowej wchodzącej w zakres i tak trudnej materii leżącej na styku prawa cywilnego i administracyjnego, w ramach której sprawnie odnajduje się tylko niewielka grupa specjalistów.

Można odnieść wrażenie, że po stronie PFR spotykamy się ze stanowiskiem „twarde prawo, ale prawo”. Przedsiębiorca powinien być wiedzieć, na co i na jakich warunkach się godzi. Pojawiają się pytania: Czy jest tak rzeczywiście? Jaka relacja łączy PFR i beneficjenta pomocy? Czy ów beneficjent pozostaje bezradny wobec stanowiska PFR? W jaki sposób może on dochodzić swoich racji?

Z uwagi na przyjętą metodę udzielenia pomocy i skomplikowaną, niejednoznaczną treść dokumentacji programowej, wielu przedsiębiorców nie wie, w jaki sposób może dochodzić swoich racji, w przypadku kiedy nie podzielają stanowiska PFR (np. co do wysokości zwrotnej części subwencji finansowej). Problemy zaczyna się już na etapie wyboru rodzaju postępowania. Sądy administracyjne czasem uznają swoją właściwość, a czasem nie. Taka sytuacja godzi w pewność obrotu gospodarczego. Do rozstrzygania sporów z PFR właściwe są sądy powszechne. Wynika to z następujących przesłanek.

Poniżej wyjaśniam dlaczego właściwe dla rozstrzygania sporów z PFR są sądy powszechne.

Po pierwsze:

w polskim prawie występuje konstytucyjne domniemanie kompetencji sądów powszechnych.

Po drugie:

sądy administracyjne sprawują kontrolę działalności administracji publicznej w zakresie określonym w ustawie, a więc w uproszczeniu ich właściwość musi zawsze wynikać z określonego przepisu ustawy zwykłej (zakres rzeczowy reguluje w głównej mierze prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi). W szczególności sądy administracyjne nie są właściwe do rozpoznawania zarzutów odnośnie do prawidłowości zawierania i realizacji umów o charakterze cywilnoprawnym niezależnie od tego, kto jest ich stroną.

Po trzecie:

możliwość wydania decyzji administracyjnej powinna znajdować umocowanie w przepisach prawa zarówno w ujęciu podmiotowym, jak i przedmiotowym.

Po czwarte:

źródłem stosunku prawnego między PFR a przedsiębiorcą jest umowa subwencji finansowej. Przedsiębiorca składał wniosek i jednocześnie, w ramach tej procedury, podpisywał umowę subwencji finansowej. Następnie umowę tę podpisywał przedstawiciel właściwego banku działając w charakterze pełnomocnika PFR. Od tego momentu strony były związane umową subwencji finansowej. Jeśli podstawą udzielenia pomocy finansowej jest umowa cywilnoprawna, to taki też charakter mają czynności związane z jej zawarciem.

Po piąte:

decyzje wydawane przez PFR mają swe źródło w dokumentacji programowej, a nie przepisach powszechnie obowiązującego prawa, więc nie mają one charakteru administracyjnoprawnego, ale cywilnoprawny.

Co wynika z powyższego, przedsiębiorca może dochodzić swoich praw (szerzej – zabezpieczyć swój interes) na drodze postępowania cywilnego.

Przedsiębiorca nie jest skazany na łaskę i niełaskę PFR, jeśli nie podziela wniosków zawartych w decyzjach PFR czy też w wezwaniu do zwrotu subwencji finansowej. Może on skorzystać ze swojego prawa do sądu i rozstrzygnięcia sporu przez sąd powszechny. Pojawia się jednak pytanie – jak?

Aby wybrać właściwą strategię działania należy zbadać aspekty sprawy, m.in.: wybór sądu właściwego miejscowo czy też właściwego trybu postępowania, określenie charakteru prawnego decyzji PFR i zakresu dyskrecjonalności PFR, odniesienia do kontrowersyjnych zmian dokumentacji programowej, wykładni pojęcia obrotów gospodarczych (przychodów ze sprzedaży) i innych, czasem wieloznacznych pojęć. W tym celu przedsiębiorca może skorzystać z doradztwa specjalisty. Ważne, aby miał świadomość, że ma możliwość działania.

TARCZA EDUKACYJNA

Organizator

Partner projektu:

Patronat honorowy:

